

עין משפט‏
נר מצוה

לֹהֵא מִיּוֹ פִּטְיוֹ מֵהַלְּ מַעֲשֵׂה קִרְבָּנֹת הַלֵּכֶה טו:
לֹו ב מִיּוֹ פִּטְא שֶׁם הַלֵּכֶה יד:

תורה אור השלם

1. וְהָיָה בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהָבִינוּ אֶת אֲשֶׁר יָבִיאוּ וְהָיָה מִשְׁנֵה עַל אֲשֶׁר יִקְטְנוּ יוֹם יוֹם:

2. וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת לַיהוָה וְלֹא תַעֲשֶׂה כֹל מְלָאכָה אִתָּהּ וּבִנְךָ וּבִתְּךָ עֶבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֵמָתְךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ: שְׁמוֹת כ ט

3. וְשָׂה אֶחָת מִן הַצֹּאן הַטְּמוּאִים מִמִּשְׁכַּח יִשְׂרָאֵל לְמִנְחָה לַעֲלֹקָה וּלְשִׁלְמִים לַכֹּהֵן עֲלֵיהֶם נָאֵם אֱלֹהֵי אֱלֹהִים: יחזקאל מה טו

רבינו חננאל

והוא בשביעית וי"ט שנים, כהן ונוזיר אבות הטומאה שנים הרי ח' לאוין. ואי ס"ד אמרינן הואיל, אחרישה ביום טוב לא ליחייב הואיל ודאוי לכסות באותה החפירה דם צפור. ודחינן אותו מקום שחודש בו אבנים מקורולות הם דלאו בני כסוי נבנהו. אמרינן והא דאוי לכותשן כלאחר יד כי. ואוקמה רב אשי במתנתא, פירוש קרקע שיש בו ליחלוחית ואינו דאוי לכסות בו. ויש מי שאומר ט"ט יבש. ומתוב אבי המבשל גיד הנשה בחלב ביו"ט ואפלו לוקה בשם כי. ואי אמרינן הואיל, אהבערה לא נתייבא הואיל וחוי ליה לצריכה לבשל ולאכול. ושני אפיק הבערה ועייל גיד הנשה של נבילה. איני והתני ר' חייא אומר לוקה שנים על אכילתו ושלשה על משום מבשל גיד ביום טוב שאינו בר אכילה, וכן משום מבשל בשר בחלב. הרי שלשה בבישול. ושנים באכילה משום אוכל גיד הנשה ומשום אוכל בשר בחלב, ואם תוציא הבערה ותכניני גיד הנשה של נבלה ותאמר משום אכילת נבלה ולא משום הבערה, יבואו שלשה על האכילה ושנים על הבישול. והדר ומשני אפיק הבערה ועייל עצי מוקצה. ומקשינן וכי מוקצה מדאורייתא הוא שולוקין עליו כי, והא את דאמרת בעי מרב הונא ואמרי לה מרב חסדא, הביא שם מן האפר, פירוש מן המדבר ממקום המרעה, ושחט המזיר ביום טוב מהו, מי יש מוקצה לגבוה או לא, ואמרת לן פשוט לי מהאי קרא ושה אחת מן ישראל מן המאחזים ממשקה ישראל, שה ולא בכור, אחת ולא מעשר, מן הצאן ולא מן הפלגס, כלומר הפלגס פסול שאינו לא כבש ולא איל, והוא מפורש במס' פרה.

מוז:

אפילו ע"י ד"א אין מעשרין מזה על זה חירוש ודגן דגן ודגן שהן כלאים ע"י דבר אחר^א וכו' ע"י ד"א דקאמר לא קאי אדגן ודגן דבלאו דבר אחר מיחייב בטנים ושעורים לחוד^ב וטעמא דר' יאשיה בכלאים בכרם לא מיחייב אלא בשלשה מינין ובכלאי זרעים מיחייב

בב' מינין מפר"י דזריעת כלאים משמע בב' מיני זרעים וחרגן לאו מין זריעה הוא אבל אין לפרש משום דמשמע לא תורע זהדי כרמך כלאים אבל עדך בלא שום זרע קרוי שדה דהא לא שייך לפרש כן גבי בהמתך ולפירוש ר"י קשה אמאי נקט שור ותמור בשור לחוד^ד י"מ לאשכומי כלאים בשור פסולי המוקדשים כדאמר בפ' בתרא דמכות (דף כג.) דלמר רבי יתכן המנהיג בשור פסולי המוקדשים ללוקה משום דעשאו הכתוב ב' גופים דלימקש לגבי ואלי ולפ"ה ניחא דליכא בפסולי המוקדשי' לאו דמעילה ולפר"י ל' דמשום דעיקר כלאים בשור ובתמור כתיב נקט שור ותמור: **וישביעית**. למד' בפ"ק דמועד קטן (דף ג.) חורש בשביעית אינו לוקה מוקי הך דהכא בחורש ומחפה דמחפה חייב משום זורע: **אחרישה לא ליחייב הואי** וחוי לביסוי דם ציפור. אם היה דם ציפור במקום חרישה ונכנס הדם או טעטט ע"י מים ולא יקיים מצות כיסוי וגם מיירי שאין יכול לקפלו ולטלו דאם לא כן לא שייך כאן ללדחי עשה לא תעשה כדאמר ר"ל [בשבת] (דף קלב:) כל מקום שאתה מואל עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב אם לאו ידחה עשה לא תעשה: **באבנים** מקורולות. פי' רכות שהן ראויות לזריעה

מיהו לא חוי לכיסוי עד שיכתוש וגבי בית הכסא נמי לפי שהן רכות ראויות יותר לקינוח מכשהן קשים ולא כפ"ה דפי' התם בפ' כירה (שם מג.) מקורולות חדות דהכא לא א"ש^א ורש"י מחקו כאן מן הספרים ס': **ברתישה** ב"ב מי שרי. הקשה ריב"א מאי פריך הא ודאי שרי כמו חרישה דשרי משום הואיל הכא נמי כתשה ועוד תימה היכי פריך הכא דליתי עשה דכיסוי וידחה לאו ד"יט הא אין י"ט נדחה מפני עשה דהא תנן צינד לוילן (לקמן פג:) אין שריפת קדשים דוחה י"ט ובפ' צמח מדליקין (שם מד:) יליף מקראי או משום כדמסיק רב אשי התם ד"יט עשה ולא תעשה הוא ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה ומפרש רש"ס הואיל וחוי לכיסוי דם ציפור לא משום דמיה קאמר אלא משום דאז לא צריך לחרישה אלא לעפרה ופטורי^ט דהמפורש גומא ואינו צריך אלא לעפרה פטור משום דהוי מלאכה שאין לריכה לגופה^י והשתא פריך שפיר כתישה צ"ט מי שרי כתישה הוי כטמינה וצריכה לגופה הוא שמתכוון לעשות

עפר לכסות ולא משתרי לצורך כיסוי דאין עשה דוחה לא תעשה וקשה לר"י הא דחופר גומא פטור היינו דוקא בצית דמקלקל הוא כדמוכח בפ"ק דחגיגה (דף י.) והכא בשדה דלזריעה קיימא שמשביח את השדה בחרישה ואפילו אי היה התם דם ציפור הוה חייב אי חריש בארעא דיליה ואי אמרת הואיל ואי הוי מלאכה שאין לריכה לגופה פטור השתא נמי פטור א"כ ציטלת כל מלאכת שבת ור"ת מפרש דבחרישה דכלאים^י קאי דליכא אלא לאו גרידא אבל איז טוב לא קאי וכגון שאם היה הולך לבקש עפר אחר היה הדם נבלע בקרקע ומסיק כתישה צ"ט מי שפי כיון דמשום י"ט אסור דמשום דאית גיה עשה ולא תעשה גם משום כלאים לא שייך למיפטור שהואיל דאפילו אם היה שם דם ציפור אסור^י ובתמלה נמי הוה מצי לגנויי חרישה צ"ט מי שרי אלא דמשי ליה בע"א משום יגדיל תורה ויאדירי: ו**לר'קה** **משום הבערה**. בפ"א דגינה (דף יב:) אמר הא מני צ"ש היא דלית להו מתוך אבל לצית הלל שרי אע"ג דלריך שיהא צורך היום הא נמי חשיב צורך היום אע"פ שאין ראוי לאכול אלא באיסור: **אהבערה** לא ליחייב. מכאן מוכיח ריב"א דרבה דאמר הואיל היינו אפילו לצית שמהי אמר^י: **הואיל** וחוי לצורבו. בלא האי פירכא נמי קאמר במכות אפיק הבערה משום דקשיא ליה הא דקאמר רבה חילוק מלאכות לשבת ואין חילוק מלאכות ל"ט: ו**עיייל** **עצי מוקצה**. תימה לר"י מ"מ ליתני גיד הנשה של נבילה^י ולילקי נמי משום נבילה: **שה** **ולא הבכור**. פירש בקונט' דשה משמע צין וזכר וצין נקיבה ותימה דהא בעולה איירי דאין בזה נקבה וא"ת אמאי אינטיריך קרא שאין תמיד בזה מבכור ומעשר תיפוק ליה שאין מתנותיהן שוות וי"ל דהא אמר'ס כל היתני' בתמן ד' שנתנו במתנה אחת כיפר וע"ק

היאך יעשה תמיד מבכור הא קעבר משום כל שממנו לאשים הרי הוא צבל תקטירו (במות דף ק.)^ט וי"ל כיון דמסיק ליה לשם עולה דינו כדיון עולה ומהאי טעמא נמי ניחא לענין מתנה ור"י פירש דהאי קרא מישמעי בפסח דכתיב גיה שה תמים^ט וקאמר שלא יביאנו לא דבכור ולא דמעשר וא"ש השתא דמתנותיהן שוות ולא מיקשי כל שממנו לאשים: **שה** **ולא בכור**. וא"ת בפרק קמא דחגיגה (דף ט.) דנפקא לן במצמסת ידך דכל דבר שבה חוזה אין בזה אלא מן החולין וי"ל דהכא אסמכתא בעלמא היא ומן המאחזים שערלה בטילה במאחזים נמי אסמכתא היא אך קשה דממשקה ישראל מן המותר לישראל דרשה גמורה היא דמהאי קרא יליף בפ"ק דמנחות (דף ה:) דטריפה אסורה לגבוה:

אלו עוברין פרק שלישי פסחים

ושביעית. דעובר משום עדך לא תורע^א וחורש תולדה דזורע כגון חורש לכסות את הזריעה: ^ב**ובכלאים בכרם**. דבהדי דקא חרש מחפה בכלאים והמחפה בכלאים לוקה הרי חמשה. וי"ט הרי ששה. ושבת לא תנא משום דלאו שניתן לאזהרת מיתת צ"ד הוא דאין לוקין עליו: וכן ונוזיר **אבים**

הטומאה. שזה בית הקברות והוא כהן ונוזיר יש כאן לאו דכהן לנפש לא יטמא^א ולאו דנוזיר על נפש מת לא יבוא^ב: **אחרישה**. משום לאו ד"יט לא לילקי: **דס צפור**. הואיל ואי מוזדמני ליה צפרים וחיות טובא: **באבנים**. דלא חזו לכיסוי: **ראויות לנוסע**. קושא היא: **כלאחר יד**. ע"י שינוי דשבות בעלמא הוא וכיון דמדאורייתא שרי פקע ליה מלקות: **טינא**. טיט לח וצלוז: **מסונא**. ארך לחה ראויה לזריעה ואינה נעשית עפר אם בזה לכותשה היא מדקתא ונגבלת: **לוקה משום מבשל גיד צי"ט**. גישול שאינו ראוי ולוקה משום מבשל בשר בחלב אפילו הוא חול וקסבר יש בגידים צנותן טעם^ט ובשר הם: **משום הצערה**. שלא לצורך דהצערה מלאכה לעצמה וצישול מלאכה לעצמו: **גיד הנשה של נבלה**. ללוקה על אכילתו משום צינלה: **שמים על איניסול**. אוכל גיד ואוכל בשר בחלב: **שגש על צישולו**. משום הצערה ד"ט ומשום צישול ד"יט ומשום מבשל בשר בחלב אפילו בחול: **ועייל עצי מוקצה**. דהשתא ליכא למימר הואיל דמדאורייתא אסור להשתמש באת מוקצה צ"ט: **מוקצה דאורייתא**. במתניה: **והכינו**. צמוזמן שזומנן כל צורכיה^א היום ויאמר דבר זה לצורך היום דמשום טורח מלאכת שבת לא צריך דהכתיב^ב את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו וכיון דלאו צמוזמן הוא והכתוב קראו הכנה היא לה מלאכה ועובר עליה משום לא תעשה כל מלאכה^ב: **בעאי**. שאלתי: **מאפר**. אחו ומוקצה הוא שאינו נכנס ליישוב ימים רבים: **סמיה**. עולה של ציבור: **מהו**. ליקרב: **שה ולא את הבכור**. מתניתא היא ודרשה קרא דיתחזקל (מה) גבי קרצנות ושה אחת מן האלן מן המאחזים ממשקה ישראל: **שה ולא את הבכור**. דשה משמע שיהא ראוי להיות צין וזכר צין נקבה דרכין בכלל שה ובכור אינו אלא זכר: **ולא מעשר**. דמעשר בהמה אינו ראוי להקדישו לקרבן אחר והכי משמע אחד שיהא לצד ולא זה שאינו בזה אלא מכלל עשרה: **מן האלן**. ולא כל האלן מיעוטא הוא להוציא. פלגס יא מכלל כבש ולכלל איל לא בזה והיינו כל חודש שלשה עשר דכבש צן שנה הוא ואיל משנכנס לשנה שניה חודש שלם והכי מפרש לה בצמס' פרה (פ"א משנה ג.) מן

ואת אשר תבשלו בשלו וכיון דלאו צמוזמן הוא והכתוב קראו הכנה היא לה מלאכה ועובר עליה משום לא תעשה כל מלאכה^ב: **בעאי**. שאלתי: **מאפר**. אחו ומוקצה הוא שאינו נכנס ליישוב ימים רבים: **סמיה**. עולה של ציבור: **מהו**. ליקרב: **שה ולא את הבכור**. מתניתא היא ודרשה קרא דיתחזקל (מה) גבי קרצנות ושה אחת מן האלן מן המאחזים ממשקה ישראל: **שה ולא את הבכור**. דשה משמע שיהא ראוי להיות צין וזכר צין נקבה דרכין בכלל שה ובכור אינו אלא זכר: **ולא מעשר**. דמעשר בהמה אינו ראוי להקדישו לקרבן אחר והכי משמע אחד שיהא לצד ולא זה שאינו בזה אלא מכלל עשרה: **מן האלן**. ולא כל האלן מיעוטא הוא להוציא. פלגס יא מכלל כבש ולכלל איל לא בזה והיינו כל חודש שלשה עשר דכבש צן שנה הוא ואיל משנכנס לשנה שניה חודש שלם והכי מפרש לה בצמס' פרה (פ"א משנה ג.) מן

עפר לכסות ולא משתרי לצורך כיסוי דאין עשה דוחה לא תעשה וקשה לר"י הא דחופר גומא פטור היינו דוקא בצית דמקלקל הוא כדמוכח בפ"ק דחגיגה (דף י.) והכא בשדה דלזריעה קיימא שמשביח את השדה בחרישה ואפילו אי היה התם דם ציפור הוה חייב אי חריש בארעא דיליה ואי אמרת הואיל ואי הוי מלאכה שאין לריכה לגופה פטור השתא נמי פטור א"כ ציטלת כל מלאכת שבת ור"ת מפרש דבחרישה דכלאים^י קאי דליכא אלא לאו גרידא אבל איז טוב לא קאי וכגון שאם היה הולך לבקש עפר אחר היה הדם נבלע בקרקע ומסיק כתישה צ"ט מי שפי כיון דמשום י"ט אסור דמשום דאית גיה עשה ולא תעשה גם משום כלאים לא שייך למיפטור שהואיל דאפילו אם היה שם דם ציפור אסור^י ובתמלה נמי הוה מצי לגנויי חרישה צ"ט מי שרי אלא דמשי ליה בע"א משום יגדיל תורה ויאדירי: ו**לר'קה** **משום הבערה**. בפ"א דגינה (דף יב:) אמר הא מני צ"ש היא דלית להו מתוך אבל לצית הלל שרי אע"ג דלריך שיהא צורך היום הא נמי חשיב צורך היום אע"פ שאין ראוי לאכול אלא באיסור: **אהבערה** לא ליחייב. מכאן מוכיח ריב"א דרבה דאמר הואיל היינו אפילו לצית שמהי אמר^י: **הואיל** וחוי לצורבו. בלא האי פירכא נמי קאמר במכות אפיק הבערה משום דקשיא ליה הא דקאמר רבה חילוק מלאכות לשבת ואין חילוק מלאכות ל"ט: ו**עיייל** **עצי מוקצה**. תימה לר"י מ"מ ליתני גיד הנשה של נבילה^י ולילקי נמי משום נבילה: **שה** **ולא הבכור**. פירש בקונט' דשה משמע צין וזכר וצין נקיבה ותימה דהא בעולה איירי דאין בזה נקבה וא"ת אמאי אינטיריך קרא שאין תמיד בזה מבכור ומעשר תיפוק ליה שאין מתנותיהן שוות וי"ל דהא אמר'ס כל היתני' בתמן ד' שנתנו במתנה אחת כיפר וע"ק

היאך יעשה תמיד מבכור הא קעבר משום כל שממנו לאשים הרי הוא צבל תקטירו (במות דף ק.)^ט וי"ל כיון דמסיק ליה לשם עולה דינו כדיון עולה ומהאי טעמא נמי ניחא לענין מתנה ור"י פירש דהאי קרא מישמעי בפסח דכתיב גיה שה תמים^ט וקאמר שלא יביאנו לא דבכור ולא דמעשר וא"ש השתא דמתנותיהן שוות ולא מיקשי כל שממנו לאשים: **שה** **ולא בכור**. וא"ת בפרק קמא דחגיגה (דף ט.) דנפקא לן במצמסת ידך דכל דבר שבה חוזה אין בזה אלא מן החולין וי"ל דהכא אסמכתא בעלמא היא ומן המאחזים שערלה בטילה במאחזים נמי אסמכתא היא אך קשה דממשקה ישראל מן המותר לישראל דרשה גמורה היא דמהאי קרא יליף בפ"ק דמנחות (דף ה:) דטריפה אסורה לגבוה:

רבי

לכסוי יש לנו לפטור אותו מדין הואיל וחוי לכסוי דם צפור וכו' אע"פ שהוא חורש לכונת אסור שאינו צריך לצפר שאין לו דם צפור. חי' רבינו דוד. ו. ואינן. מוס' שאנן. ו. שאחר שיש בחרישה עבירה אחת שאינה נדחית מפני העשה, כל הלאוין חזרו למקומן שלא ניתנו לדחות שהרי אי אפשר עישעה כסוי זה היום בהיתר. חי' רבינו דוד. ולא שייך דלמפטרניה בהואיל אלא בכי האי גונא שאם יארע אותו דבר הוא יכול לתקן בהיתר. מוס' שאנן. י. דלית להו מתוך שהותרה, וסברא הוא כיון שיכול לבא לידי שמחת יו"ט אי מקליע ליה אורוחים. מוס' הרא"ש. ח. וליטפי מלקיות טפי. מוס' שאנן. ט. [והיכי מציי מקטר כוליה. מוס' הרא"ש.

מסורת הש"ס

א) ביה יב. [ע"ש] מבי' כח: [ע"ש] א) ס"א א"ל שיה, א) וינקרה כה, ד) שייך לע"א, ט) וינקרה כח, ו) [במדבר ו, א] ו) [חולין פט, א] ט) כח"א: זכרי, ט) [שמות טז, י] [שם כ, ט) ויע"ע מוס' סוכה לו: ד"ה מקורולות, א] [שבת עג, א] ט) [עין מ"ש מוס' חולין קמא. ד"ה לא נזכיה וכו' בשם ריב"א, א] ו) [זבחים לו, א]:

הנהרות הב"ח

א) תיב' ד"ה שה ולא הצבור פי' וכו' וכו' פי' דהאי קרא משמעי בפסח דכתיב כיה שה תמים א"כ אחת קרא שבידאו פסח מדבר שיכול להיות אחת פי' נקבה דהיינו חולין ולא בכור ושה אחת כתיב וקאמר וכו':

גליון הש"ס

גב' אחרישה לא ליחייב. פי' טורר כאן מניג' בלאני מלאים דף יח ד"ה וכלל: שם ועייל עצי מוקצה. פי' מנ"א סי' שכה' מק"ט:

מוסף רש"י

ורשביעית. נמי משום זורע בשביעית (מכות כא:.) ביום טוב. דקעניד חרישה צ"ט (שם.) כהן ונוזיר אבות הטומאה. כהן הוא מיר והוכן במקום טומאה אחר ממזכמן, דלדא מד לאו משום כהן לנפש לא יטמא בעמיו, ועד משום מיר על כל נפשות מת לא יבוא (שם.) לוקה משום מבשל גיד ביו"ט. שהבשול אכ מלאכה הוא, ובשול גיד דבר האסור ואינו ראוי לאכילה ועומד באיסור לא תעשה כל מלאכה. דלא הותר אלא ללוקח (ביצה יב.) משום מבשל בשר בחלב. לאו משום יו"ט, דמלקות דבשול יו"ט אכ מלא ליה, אלא אפילו הוא חול לוקה דמתיב לא תבשל בשר בחלב, שגש פטמיס, אחד לאסור אכילה ואחד לאסור הנאה ואחד לאסור בשול (שם.) משום הבערה. שהא מלאכה לעצמה, וקא סבר יש חילוק מלאכות ליום טוב ללקות שמים על שמי מלאכות משום יו"ט (שם) דאי הוה איזו מעשר ותצור מבשל הוו מרייהו מיינין, דמעביר ומבשל אכזות מלאכות (מכות כב.),

מוסף תוספות

א. אלמא לית ליה כלאי זרעים מדבעי בדגן ודגן דבר אחר עמו כגון חורצן. מוס' שאנן. ב. [ו]משום תירוש ודגן נקט ע"י דבר אחר, דלא מיחייב משום כלאי הכרם אלא בני מינין אבל משום כלאי זרעים חייבי בתי. מוס' בטורות ג. ג. [ד]מה שייך להוכיח [כאן] אבנים חרודות. מוס' סוכה לו: ד. ולמאן דאית ליה הואיל, אף כשאין לו עכשיו דם צפור

לכסוי יש לנו לפטור אותו מדין הואיל וחוי לכסוי דם צפור וכו' אע"פ שהוא חורש לכונת אסור שאינו צריך לצפר שאין לו דם צפור. חי' רבינו דוד. ו. ואינן. מוס' שאנן. ו. שאחר שיש בחרישה עבירה אחת שאינה נדחית מפני העשה, כל הלאוין חזרו למקומן שלא ניתנו לדחות שהרי אי אפשר עישעה כסוי זה היום בהיתר. חי' רבינו דוד. ולא שייך דלמפטרניה בהואיל אלא בכי האי גונא שאם יארע אותו דבר הוא יכול לתקן בהיתר. מוס' שאנן.

מסורת הש"ס

^[א] [נמנות ה. חולין 5: תמורה כט., ג] (מסכת כה: א, א) [וכן קרא בשבת כמיז ואולי י"ל כל מלאכה לא יעשה בהם דממיז גמי תג הפסח שמות יז טז, ד] [י"ל והטנן, ה] [נקרא יח כטז, ו] [לעיל מו: א, ו] [לעיל ה: א] [לעיל כו, א]

הגהות הב"ח

^[א] רש"י ד"ה דלא חזיא וכו' דהרי סופו:

מוסף רש"י

ממשקה ישראל. מקרא הוא כספרי יחזקאל שה' אחד מן האלן מן המאמץ ממשקה ישראל, ולענין קרינתו ונספיקה כמיז (חורין 3:), מן המותר לישראל. מן המותר ללמתי ישראל הנה המסקה. כלומר ממשקה ישראל המותר למסקה ישראל יציאו נכסים (נמוחות ה.) כל קרינתוהיט יחז ממשקה המזוי לשפאל, כל עיקר הסעודה קריה על שם המסקה. כלומר האכילה עם השמה תהא מן המותר לשפאל (יחזקאל טו טו). ואין חילוק מלאכות ידיו"ט. אם עשה שמים ושלש מלאכות בהעלם אחד, או עשה מלאכה שיש בה שמי לאזין, אינו חייב אלא אחת, למי"ד הנערה לתקן יצאת, ספירה ליה אין חילוק מלאכות ידיו"ט, דביו"ט לא יצאת הנערה, ומי"ד נמי הנערה ללא יצאת ומפקא ליה חילוק מלאכות מושעה אחת מנהג. הני מילי בציבורי דאית כיזיו טעמא כנון מלאכות בשבת דזיוני כרת ושנגתן טעמא, דכנשיא פרשה דעשה מאחת מהנה קמיירי כנשאת, אכל יו"ט דחזיו מלקות הוא ואין זדוין כרת אין זו חילוק מלאכות (נמוכות כא:).

רבינו חננאל

מן המאמץ ממותר שחי מאות ששתיירו בבור, כלומר אפילו ערלה דראש חמורה מן הכל. אם עלתה ושתיירו מאמץ מותרין הן, מכאן לערלה שבטלה במאמץ. ממשקה ישראל מן היין המותר לישראל, מכאן אמרו אין מביאין נסכים מן הטבל, יכול לא יביא וכן המוקצה, אמרת לאו, אלא יביא מן המוקצה, ומה ראתי להתירו, גמירין טביל מה טבל מיוחד שאיסור גופו גרם לו שלא להקריב כי לא ניתן אף כל שאיסור גופו גרם לו. יצא מוקצה שגופו תמים וכשר הוא ואיסור הכנה בא להרחיקו, ואי סיד' מוקצה אסור מן התורה איך מתיר, ואיפרכא. ומשני אפיק הבערה ועייל עצי אשרה,

אלו עוברין פרק שלישי פסחים

מן המאפיס. על כרחיך אנכסים קאי וקאמר הציאו הנכסים עליו מן המאמץ שישתיירו מאמץ צבור היין: **מכאן לערלה שצטלה במאפיס.** דאי לאו בשאיסור מעורב זו קאי אמאי מנריך מאמץ ובעלמא בסיפרי) נפקא לן שפיר דערלה וכלאי הכרס צמילין צמאמץ: והאי מכאן לאו דוקא אלא אף כאן אמה יכול לסמוך קאמ: איסור דבר אחר. שבת: הא אם הוא דאמרת. צאלו הן הלוקין (מסות דף כא:): **חילוק מלאכות לשבת.** שאם עשה שמים בהעלם אחד או [אחת] בשמי העלמות חייב שמים: ואין חילוק מלאכות ליום טוב. שאם עשה

¹מן המאמץ ממותר שתי מאות שששתיירו בבור מכאן *לערלה שבטילה במאמץ ממשקה ישראל⁶ מן המותר לישראל מכאן אמרו ²אין מביאין נסכין מן הטבל יכול לא יביא מן המוקצה אמרת מה טבל מיוחד שאיסור גופו גרם לו אף כל שאיסור גופו גרם לו ³יצא מוקצה שאין איסור גופו גרם לו

אלא איסור דבר אחר גרם לו ואי אמרת איסור מוקצה דאורייתא מה לי איסור גופו מה לי איסור דבר אחר ועוד הא את הוא דאמרת ⁴חילוק מלאכות לשבת ואין חילוק מלאכות ליו"ט אלא אפיק הבערה ועייל עצי אשריה ואזהרה מהבא ²ולא ידבק בידך מאומה מן החרם אמר ליה רב אחא בריה דרבא לאבבי ונלקי נמי משום³ ולא תביא תועבה אל ביתך אלא אפיק הבערה ועייל עצי הקדש ואזהרה מהבא ⁴ואשיריהם תשרפון באש⁵ לא תעשון כן לה' אלהיכם אמר רמי בר חמא הא דרב חסדא ורבה מחלוקת דר"א ורבי יהושע היא דר"א סבר אמרינן הואיל ורבי יהושע סבר לא אמרינן הואיל אמר רב פפא ודילמא עד כאן לא קאמר ר"א התם דאמרינן הואיל אלא דבעידנא דקא עיילי לתגורא כל חדא וחדא חזיא ליה לדידיה אבל הכא דלאורחין הוא דחזי לדידיה לא חזי אימא הכי נמי דלא אמרינן הואיל אמר רב שישא בריה דרב אידי ודילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם דלא אמרינן הואיל אלא דאיכא חדא דלא חזיא לא לדידיה ולא לאורחין אבל הכא דחזי מיהת לאורחין אימא הכי נמי אמרינן הואיל אמרוה [רבנן] קמיה דרבי ירמיה ור' זירא ר' ירמיה קיבלה ר' זירא לא קיבלה א"ל רבי ירמיה לרבי זירא מילתא דקשיא לן ואתיא כמה שני במאי פליגי ר"א ור' יהושע השתא אמרוה משמיה דגברא רבה ולא ניקבלה אמר ליה חיכי אקבלה דתנינא אמר ליה רבי יהושע לדברין הרי הוא עובר משום⁶ *לא תעשה כל מלאכה ושתיק ליה ואי איתא לימא ליה טעמא דדידי משום הואיל א"ל וליטעמך הא דתנינא בברייתא אמר לו ר"א לדברין הרי הוא עובר משום כל יראה ובל ימצא ושתיק ליה ה"ג דלא אהדר ליה הא קא מהדר ליה במתני' דתנן לא זהו חמץ שמוזהרין עליו משום כל יראה ובל ימצא אלא שתיק ליה בברייתא ומהדר ליה במתני' ה"ג אימור שתיק ליה במתני' ואהדר ליה במכילתא אחריתי תניא רבי אומר הלכה כר"א ור' יצחק אמר הלכה כבן בתירא וכמה שיעור עיסה רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר בחיטין קבין ובשעורין שלשת קבין ר' נתן אומר משום ר"א חילוף הדברים והתניא רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר בחטין שלשת קבין ובשעורין ארבעה קבין לא קשיא הא בחסיכתא הא במעלייתא אמר רב פפא שמע מינה גריעין חיטי חסיכתא מחיטי מעלייתא טפי מודגריען שערי חסיכתא משערי מעלייתא דאילו התם תילתא והכא ריבעא אמר רב קבא מלוגנאה לפיסחא וכן לחלה ⁷(והתניא)

חמשת

ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה ר' נתן בשיעור אפיתי עיסה, והאי אמר בחטין קביין, דעבדי קביין חטין פת טפי [ניא: טפי פת] מדעבדי תלתא קבי שערי, וטירוחא דהני טפי מהני. ור' נתן אמר בחטין שלשת קבין דשריין, כלומר חזקין הן ויש בהן שמנונית ועיסתן לא מחמעה הייא. פירוש מהרה, לפיכך אפילו שלשת קבין מותר, אבל שעורין שאינן חזקים אלא כחושין ורזין כד שיען מתחמצת עיסתן מהרה, לפיכך אין אופין שעורים אלא קביין קביין. ומקשינן ואמרין ר' ישמעאל אומר קביין חטין, והא תניא שלשת קבין חטין, והוא דאמר שלשת קבין שעורין, והא תניא ארבעת קבין שעורין. ושנינן הא דאמר קביין חטין חיטי מעלייתא, והא דאמר שלשת קבין חטין בחיטי חסיכתא, רעים דקים [ניא: ריקסן] כדמתרגמינן חסיכתא יבישתא. וכן בשעורים, השעורים היפות שלשה קבין, והרעות ארבעת קבין, שנמצאו גרושות פת קבים חטים יפות כמו שלשת קבין רעות. וכן בשעורים. נמצא בין חיטים יפות לחטים רעות שליש פחיתות, ובשעורים רבים, מכלל שהחטים העובדי כו', ודברים פשוטין הן. אמר רב קבא מלוגנאה לפסחא וכן לחלה, וזה היה שיעורן אחד הוא, כי קבא מלוגנאה הוא חמשת רבעים ועוד. הן שיעור הקמח להוציא מן חלה.

ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה ר' נתן בשיעור אפיתי עיסה, והאי אמר בחטין קביין, דעבדי קביין חטין פת טפי

[ניא: טפי פת] מדעבדי תלתא קבי שערי, וטירוחא דהני טפי מהני. ור' נתן אמר בחטין שלשת קבין דשריין, כלומר חזקין הן ויש בהן שמנונית ועיסתן לא מחמעה הייא. פירוש מהרה, לפיכך אפילו שלשת קבין מותר, אבל שעורים שאינן חזקים אלא כחושין ורזין כד שיען מתחמצת עיסתן מהרה, לפיכך אין אופין שעורים אלא קביין קביין. ומקשינן ואמרין ר' ישמעאל אומר קביין חטין, והא תניא שלשת קבין חטין, והוא דאמר שלשת קבין שעורין, והא תניא ארבעת קבין שעורין. ושנינן הא דאמר קביין חטין חיטי מעלייתא, והא דאמר שלשת קבין חטין בחיטי חסיכתא, רעים דקים [ניא: ריקסן] כדמתרגמינן חסיכתא יבישתא. וכן בשעורים, השעורים היפות שלשה קבין, והרעות ארבעת קבין, שנמצאו גרושות פת קבים חטים יפות כמו שלשת קבין רעות. וכן בשעורים. נמצא בין חיטים יפות לחטים רעות שליש פחיתות, ובשעורים רבים, מכלל שהחטים העובדי כו', ודברים פשוטין הן. אמר רב קבא מלוגנאה לפסחא וכן לחלה, וזה היה שיעורן אחד הוא, כי קבא מלוגנאה הוא חמשת רבעים ועוד. הן שיעור הקמח להוציא מן חלה.

עין משפט ונר מצוה

לֹא אֶמִּי פִטְיוֹ מִלִּבְנוֹת מִלְּבָנֹת אֶסְרוֹת הִלְכֵהּ יֵד:

לֵחַ בַּ מִּי" פִּי"ה מִהֵל:

אִסּוּר מִזֵּמַת הַלֵּיט:

לֵט גַּם הִלְכֵהּ י:

בַּ ד מִי" פִּי"ה מִהֵל יו"ט:

הִלְכֵהּ ג:

תורה אור השלם

- ↑ וְשֵׁה אַחַת מִן הַצֵּאן וְשִׁבְרָתָם מִן הַתֹּרֵם לְמַעַן יִשָּׁבוּ יְיָ מִחֲרוֹן אַפּוֹ וְיָתֵן לָךְ רִחְמִים וְרַחֲמֵךְ וְהִרְךָךְ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם: דברים יג יח
- ↑ וְלֹא תְבִיא תוֹעֵבָה אֶל בִּיתְךָ וְהִיָּיתָ חֶרֶם כְּמֹדוֹ שֶׁקָּץ וְאֶבְרָתָם אֶת שְׂמֹם מִן תַּעֲרֹבְכֵךְ כִּי חֶרֶם הָיָה: דברים יב טו
- ↑ וְנִתְּצָתָם אֶת מִזְבְּחָתָם וְשִׁבְרָתָם אֶת מִצְבְּתָם וְאֲשִׁירֵיהֶם תִּשְׂרֹפֶן בְּאֵשׁ וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּגְדַּעְנָן וְאֶבְרָתָם אֶת שְׂמֹם מִן תִּקְוָם: דברים יב ג
- ↑ וְנִתְּצָתָם אֶת מִזְבְּחָתָם וְשִׁבְרָתָם אֶת מִצְבְּתָם וְאֲשִׁירֵיהֶם תִּשְׂרֹפֶן בְּאֵשׁ וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּגְדַּעְנָן וְאֶבְרָתָם אֶת שְׂמֹם מִן תִּקְוָם: דברים יב ג
- ↑ לֹא תַעֲשֶׂן כֵּן לָךְ: דברים יב ד
- ↑ וְיָם וְשִׁבְעֵי שָׁבָת לֵיךְ אֲלֶהֶךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה אֲתָה וּבִנְךָ וּבִתְּךָ עִבְדְּךָ וְאִמְּךָ וְכֹהֵמְךָ וְיָרֵךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ: שמות כ ט

רבינו חננאל (המשיך)
עובר הואיל וכל תרא וחדא חזיא ליה, אמאי שתיק, ואלא מדאשתק לית ליה הוציא, אי"ל ר' ירמיה אי הכי הא דתנינא בברייתא, אמר לו ר' אליעזר הרי הוא עובר משום לא יראה ולא ימצא, ואשתיק ר' יהושע בברייתא, הכי נמי דהדר ביה. והא אהדר ליה במתני', לא זהו חמץ שמוזהרין עליו בכל יראה ובכל ימצא, אלא שתיק בברייתא ואהדר ליה במתני', ר' אליעזר נמי אימור אהדר ליה במכילתא אחרייתא. ואע"ג דמסתבר טעמא דר' יהושע (א) ואמר אני אכריע כשאני אופה נמצאתי עובר על כל הוה לבדו יעשה לכם ועושה מעשה ביד, וכשאני מניחה ואיני אופה אותה נמצאתי עובר ואיני עושה מעשה ביד. תניא אמר ר' הלכה כר' אליעזר דאמר לא תקרא לה שם עד שתאפה. ואע"ג דאין למדין הלכה ממשנה דהיא תלמוד. סמכין הוא דאמר רב יהודה אמר שמואל רב יתירה אמר שמואל אילכתא כותן ללס חסל שחרוריה ונותן ללס חסל מצרפן, דכלתו חדא טעמא הוא. ור' יצחק אמר הילכתא כבן בתירא דאמר תטיל לצונן. ואע"ג דפליגי

^[א] נראה דיש טעות סופר בדבריו וכו"ל טעמא דריי ואי אכריע דכשאי אופה נתמאץ עובר על כל מלאכה לא יעשה כסם ועושה כו'